

במשנתנו ירעה], איני יודע אם שני שבזוג ראשון, אם שני שבזוג שני, כשהוא אומר 'השעיר אשר עליו הגורל לעזאזל לעמד חי', משמע שני ולא זה שחבירו מת", וביארו שכך הכתוב נדרש "יעמד חי", כלומר עמידה אחת, ולא זה שכבר עמד ונדחה, ועתה עומד פעם שניה¹.

ב. מה יעשו בשעיר המיותר.

לדעת תנא קמא של משנתנו – השעיר המיותר, **ירעה עד שיהיה בו מום**, ואז יפדה, **והמעוות** שיתנו עבורו **יפלו לנדבה**, כלומר יביאו בהן עולות נדבה של ציבור, [הן קיץ המזבח, שהיו מקריבים כל שעה שהמזבח בטל], ואף שחטאות יחיד שנתכפרו בעליהן באחר, דינן למיתה, חטאת ציבור אינה כן, אלא רועה ודמיה לנדבה².

ולדעת רבי יהודה – **השעיר המיותר ימות**, [על ידי הכנסתו לחדר בלא מזון], כדין חטאת שנתכפרו בעליה באחר, שדינה למיתה³.

ובהמשך יתבאר בעזה"י, שמחלוקת רב ורבי יוחנן לעיל, היא רק בדעת חכמים, אבל שניהם מודים, שלדעת רבי יהודה, בעלי חיים נדחים, ולפיכך, לדעתו, **הנותר בזוג הראשון** הוא זה שמת.

ונמצא שלדברי רבי יוחנן, רבי נחלק עם תנא קמא בדבר אחד, והוא, מה יעשו בראשון שנותר, האם ימות או ירעה, אבל שניהם מודים שהוא דחוי, והשני הוא שקרב או משתלח.

ולדברי רב, רבי נחלק עם חכמים בשני דברים. (א) לדעת חכמים, השני נותר, כי בעלי חיים אינם נדחים, ולדעת רבי, הראשון נותר כי בעלי חיים נדחים. (ב) לדעת חכמים, השני שנותר ירעה, כי אין חטאת ציבור מתה, ולדעת רבי, הראשון שנותר ימות, כי גם

¹ וצריך לומר דתניא כוותיה דרבי יוחנן, ולא מטעמיה, דטעמא דרבי יוחנן מבהם כדלעיל, דסבירא ליה בעלי חיים נדחין, והאי תנא סבר אין דחוי אלא בשחוטין, דיליף מבעל מום עובר כרב בשאר קרבנות, לבד מהכא, דגלי קרא יעמד חי. [י תימה לי, הא איכא נמי מתניתין דדייקא כרבי יוחנן, ועדיפא מיניה, דאפילו דחוי מעיקרו הוי דחוי, בפרק מי שהיה טמא, תנן, המפריש נקבה לפסחו, תרעה עד שתסתאב, ותימכר, ויביא בדמיה שלמים, ואמרינן עלה בגמרא, שמע מינה תלת, שמע מינה בעלי חיים נדחין, ושמע מינה דחוי מעיקרו הוי דחוי ... ויש לומר, דלא דמי, דהתם הוי דחיה גמורה, דלעולם נקבה לא חזיא לקרבן, שהופרשה לשמו, דהיינו פסח ... [תוס']].

² שאין חטאת צבור מתה, דכי גמירי חמש חטאות, ביחיד גמירי, וטעמא מפורש בהוריות ובתמורה, מה מצינו ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה שלא תמצאם בצבור, אף שכפרו בעליה, ואף על פי שאפשר להיות בצבור, לא נאמרה אלא ביחיד. [רש"י].

³ מתוך הסיפא של המשנה מבואר, שכן דעת רבי יהודה גם כשהיה המיותר שעיר המשתלח, ויל"ע אמאי ימות, הלא לכאורה לא נאמר דין מיתה אלא בחטאות, ושעיר המשתלח אינו חטאת.